

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Кафедра культурології
Кафедра кримінального права № 1
Кафедра адвокатури

**СУПЕРЕЧНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ МОРАЛІ
І ПРАВА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

*Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
22 травня 2020 року*

Харків
2020

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман – д. ю. н., професор, заслужений діяч науки та техніки України, академік АПрН України, проректор з наукової роботи НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

В. О. Лозовой – д. філос. н., професор, завідувач кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

В. І. Тютюгін – к. ю. н., професор, завідувач кафедри кримінального права № 1 НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Т. Б. Вільчик – д. ю. н., професор, завідувач кафедри адвокатури НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

К. Є. Солянік – к. ю. н., доцент, декан факультету адвокатури НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Л. М. Сідак – к. філос. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого, секретар редколегії;

Ю. А. Меліхова – к. ю. н., доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Н. В. Маслак – к. ю. н., асистент кафедри кримінального права №1 НЮУ ім. Ярослава Мудрого, приватний нотаріус ХМНО Харківської області;

О. А. Шумейко – к. філол. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Суперечності взаємодії моралі і права в сучасному суспільстві : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 22 травня 2020 р. / НЮУ ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 506 с.

ISBN 978-617-7845-20-0

Збірник містить наукові статті та тези наукових доповідей з питань філософії права, соціальної філософії, етики, культурології, правознавства, зокрема конституційного, цивільного, кримінального, канонічного права, кримінального процесу, медицини, а також соціології, педагогіки, психології та актуальних проблем юридичної освіти і морально-правового виховання особистості як складових системи виховання в сучасних умовах соціокультурного розвитку.

Для викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти.

УДК 17+177: 340.12

© Національний юридичний університет
ім. Ярослава Мудрого, 2020

ISBN 978-617-7845-20-0

© ТОВ «Друкарня Мадрид», 2020

Овсянкіна Л. А.	
СИСТЕМОУТВОРЮЮЧА РОЛЬ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ПОДОЛАННІ ДУХОВНОЇ КРИЗИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	218
Стояцька Г. М.	
«АВТОНОМІЯ МОРАЛІ» ТА КРИЗА СОЦІАЛЬНОГО ПОРЯДКУ	221
Качурова С. В.	
МОРАЛЬ И ПРАВО В СИТУАЦИИ ПОСТМОДЕРНА	225
Колесников М. П.	
КОЛЛИЗИИ МОРАЛИ И ПРАВА В КОНТЕКСТЕ КРИЗИСА СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА	230
Сідак Л. М.	
РОЛЬ ЕЛІТИ В ПОДОЛАННІ ДУХОВНОЇ КРИЗИ СУСПІЛЬСТВА	235
Мищенко В. И.	
МОРАЛЬ И ПРАВО В МИРЕ ПОСЛЕ ПАНДЕМИИ ИЛИ ПАЙДЕЙЯЦЕНТРИЗМ ЭПОХИ ПОСТКОРОНАВИРУСА	239
Криворучко С. К.	
ДУХОВНА КРИЗА ІНДИВІДА В ТЕХНОЛОГІЧНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	244
Дольська О. О.	
ТІЛО ЯК ЦІННІСТЬ: ШЛЯХ ДО ТІЛЕСНОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ МОРАЛІ ЕПОХИ МОДЕРНУ	247
Стасевська О. А., Уманець О. В.	
КОНФЛІКТ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНОЇ ФРУСТРАЦІЇ	252
Киселёва Т. М.	
ЗАЩИТА ДЕТЕЙ ОТ ВРЕДНОЙ ИНФОРМАЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ КАК ПРОЯВЛЕНИЕ МОРАЛИ В ПРАВЕ	257
Кобзева І. О.	
РИЗИКИ ВІДЧУЖЕННЯ МОРАЛІ ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ ЧАСТИНИ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ	261

Современное содержание конфликта морали и права состоит в вопросе, насколько далеко может заходить их несовпадение, противоречие, противостояние? Каковы перспективы развития права с учетом того, что «интернет вещей» становится сопоставимым с «человеческим», а там право реализуется уже вовсе алгоритмически, фактически уже не оглядываясь на человека? Насколько позволительно дальнейшее отчуждение права от морали в пользу, например, денег или технологий? Ответ на подобные вопросы, как представляется, не должен ускользать от внимания специалистов, от которых зависят контуры права будущего.

Список использованных источников:

1. Отчуждение_(философия) – URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
2. Чурсин Н.Н. Понятие тезауруса в информационной картине мира : монография. – Луганск : Изд-во «Ноулидж», 2010. – 305 с.
3. Haig Matt. Notes on a nervous planet. – Great Britain : Canongate Books, 2019. – 310 pp.
4. Кутырев В.А. Насколько разумна «сфера разума»? //Философия биологии: вчера, сегодня, завтра. Памяти Регины Семеновны Карпинской. – М. : 1996. – С.148-156.
5. Информационное общество: сб. / сост. А. Лактионов. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2004. – 507 с.

*Л. А. Овсянкіна,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна*

СИСТЕМОУТВОРЮЮЧА РОЛЬ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ПОДОЛАННІ ДУХОВНОЇ КРИЗИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У духовному плані сучасний глобалізований світ є досить неоднозначним та суперечливим. З одного боку, цей світ досягнув грандіозних успіхів в економіці, він створив унікальні інформаційні технології, завдяки яким людям у більшості країн світу сьогодні досить

легко задовольняти різноманітні потреби, облаштовувати комфортне життя (або створювати його ілюзію). При цьому ще нереалізованими багатьо в чому залишаються принципи рівності та соціальної справедливості. В світі досить стрімко зростає соціально-майнове розшарування, а ефективні механізми контролю за справедливим розподілом суспільних благ, на жаль, ще не розроблені.

З іншого боку, в умовах цього технологізованого світу досить важко виховувати, формувати дійсно толерантну свідомість людини. На жаль, все частіше не затребуваними стають духовні цінності, такі поняття, як «совість», «гідність», «великодушність», «співчуття», «взаємодопомога». Це свідчить не тільки про примітивізацію та зниження загального рівня культури, але й про панування в сучасному світі полярних, навіть конфліктних систем моральних норм та принципів одночасно. Парадоксально, але ця полярність зовні абсолютно не видима. Адже духовний світ і світ вседозволеності із запереченням традиційних моральних цінностей зовні нічим не відрізняються. Проте між ними існує величезна внутрішня (духовна), невидима різниця цивілізаційного масштабу, яка свідчить про духовну кризу сучасного соціуму. Поступово моральні цінності витісняються із світогляду людини, і логічним результатом цього процесу можуть стати майбутні проблеми та конфлікти, з якими будуть стикатися вже наступні покоління.

Аргіогі людина – це складна відкрита система, яка має активно адаптуватися до вимог соціуму, формувати власну модель співіснування з іншими людьми, тобто вона постійно знаходиться в діалектичному розвитку. Особистість має свідомо підкоряти свої дії моральним законам, цінностям і нормам даного суспільства, ставити перед собою моральні цілі, а також самостійно оцінювати власні вчинки та вчинки оточуючих. Мораль у цьому розумінні є системою індивідуально-суспільних відносин, що забезпечує не тільки функціонування суспільства в цілому, але й кожної людини. Як писав свого часу П. Сорокін [3], люди поставлені в необхідність жити спільно, хочеш-не хочеш, а повинні виробити який-небудь порядок співіснування. Ніяке тривале спільне життя їх неможливе, якщо їхні відносини сьогодні будуть одні, завтра – інші, якщо кожен з людей не знатиме, що він повинен робити, як

повинен ставитися до інших людей, на що він має право і як він зобов'язаний діяти.

На підтримку цієї позиції можна також навести думку О. Здравомислова, який стверджував, що моральні цінності та норми пронизують собою усі сфери суспільних відносин. «Вони проходять в усі роди діяльності людей, пропонуючи вироблені, закріплені у досвіді зразки регулювання людських відносин» [2, с.180]. На наш погляд, саме історична пам'ять народу зберігає у своїй структурі колективного досвіду вироблені попередніми поколіннями етичні зразки регулювання відносин між людьми. Ці найкращі зразки міцно закріплюються у пам'яті нації і саме в переломні моменти виходять на історичну арену в діалектичній прогресії, у новому вигляді, враховуючи нові умови життєдіяльності, нові прагматичні знання, технології та ідеї, що виробляє кожне нове покоління. Саме через трансляцію наступним поколінням знань про вищі моральні цінності – добро, істину, красу, любов до свободи та справедливості, – відбувається формування моральної свідомості нації.

На наш погляд, головна криза сучасного соціуму (в якому вже давно інституційно прийняті та відомі всім соціальні норми, закони та принципи співіснування) полягає у вирішенні проблеми обмеження особистої свободи, межа якої у кожного залишається своєю. Ця природна егоїстична складова, глибинна неузгодженість, і навіть полярність у поглядах, що психологічно притаманна людям, завжди викликає соціальне напруження, підвищує рівень конфліктності в суспільстві як системі, що здатна до самоорганізації. Вирішити цю проблему людство прагнуло ще з давніх часів, пропонуючи різні шляхи та ідеї, які найчастіше виявлялися утопічними.

Ми згодні з М. Акулич, яка наголошує на тому, що для того, щоб соціальна норма або правило укорінилося в соціумі, воно, по-перше, має ґрунтуватися на моралі; по-друге, з ним має бути згодна певна більшість соціальної спільності; по-третє, воно має бути спрямоване на виживання й розвиток суспільства в цілому; по-четверте, воно має бути формально прийнятим суб'єктами узгодження [1, с.8-10]. Можна сказати, що цей принцип має стати фундаментом національної ідеї кожної цивілізованої держави, якщо вона претендує на довготривале та щасливе існування.

Отже, сьогодні для подолання духовної кризи в суспільстві необхідно виробити таку нову моральну ідею, яка стала би зрозумілою для більшої частини нації та змогла об'єднати її на активну побудову великої процвітаючої держави в цілому, консолідувати усі верстви населення на нові прогресивні дії. Таке переосмислення нової ідеї має відбуватися тільки кризь призму індивідуальної моральної свідомості, власні потреби, інтереси та психологічні складові кожної окремої людини. Саме тоді, коли кожен індивід відчує потребу у цій ідеї, вона може бути реалізованою. Проте, ця реалізація може відбуватися не тільки на основі розумних потреб та інтересів, але й на основі того, що людина дійсно робить в системі моральних відносин.

Список використаних джерел:

1. Акулич М.М. Функционально-целевое согласие: становление и развитие // Социологические исследования. – 2002. – № 1. – С. 7-17.
2. Здравомыслов А.Г. Потребности. Интересы. Ценности. – М.: Политиздат, 1986. – 233 с.
3. Сорокин П. Общедоступный учебник социологии. – М.: Наука, 1994. – 560 с.

Г. М. Стояцька,
*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін та
психології поліцейської діяльності,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна*

«АВТОНОМІЯ МОРАЛІ» ТА КРИЗА СОЦІАЛЬНОГО ПОРЯДКУ

Постановка проблеми. Існують різні історичні і соціальні колізії, які спонукають нас, почасти, звертатись до класичного філософського досвіду та переосмислювати його з огляду на певні події сьогодення. «Філософська оптика» дозволяє знайти нове прочитання класичних текстів та пересвідчитись у їх слушності,